

SZIL ÁGNES

Gazdátlan macskák

Én balról a második vagyok, Roger oda állít be. Véletlenül mind fehér blúzt vettünk, 1975-ben mindenkinek volt, és mindenki blúznak hívta, senki sem ingnek. Ingnek csak a férfiakét hívták, a blézerüket meg zakónak. Az apám anyanyelvén nincsenek nyelvtani nemek, csak a ruhákban: ing, blúz, blézer, zakó.

A képen magasan záródó fekete farmer van rajtam, és védekezően átölelem Al-bát. Akkor volt tizenhat, de legalább húsznak akart látszani, és ezért mindent meg is tett. Élére vasalt nadrág van rajta és apró mintás blúz, később sokkal szertelenebb lett. A mama gyakran kinevette, meg azt is, hogy esténként nem akart enni, hogy fogyjon. A papa azt mondta erre, hogy addig örüljön, amíg befele hányhatnékja van. Sassonra vágatta a haját, még nem volt kialakult stílusa. Mellette tehát én vagyok, még hosszú a hajam, nemrég moshattam meg. Biztos vagyok benne, hogy boldog leszek Rogerrel, az arcomon elszántság látszik és valami dacos öröm. A papa el akart tiltani Rogertől, de a mama lebeszélte, azt mondta, mindenkinek el kell követnie a saját ostobaságait.

A másik oldalamon Nell áll, neki világosabb a haja, mint nekünk, a szeme is valami átmenet a zöld és a barna között. Azt szokta mondani, hogy zöld ruhához barna, barnához zöld szemet visel, azazhogy kiszúrt vele az élet, de ezen is csak nevet. Ekkor már férjnél van, ezen a képen, nálam öt évvel idősebb, ő kezdte használni azt a menyasszonyi ruhát, amit majd mindannyian felvettünk, de csak egyszer. A ruhát nem anyánktól örököltük, ő varrta, a legegyszerűbb anyagból, azt mondta, a lényeg úgyszólván a párta. Szeretek arra gondolni, hogy rajta maradt a keze nyoma. Húszas évei közepéig mindenki csinos, így hát nemigen kellett a ruhát igazítani, legfeljebb Karennek hajtottuk fel picit. Karen áll Nell túloldalán, csak öt centivel alacsonyabb, ő a legfiatalabb mindünk között. Alacsonyságát azzal feledtette ekkoriban, hogy hosszú loboncot növesztett. Neki természetes göndör a haja, amely miatt mindannyian irigyeltük, ő meg persze minket, mindenféle buta apróságért, amik nekünk fel se tűntek. Egy-egy buli előtt hosszasan fésülködött, próbált kezdeni valamit ezzel a rakoncátlan hajtömeggel. A képen ma már vállalhatatlan farmert visel, a keze védekezőn karba fonva, nyilván épp növekedésnek indult mellét szégyelli. Mindannyiunknak egyforma cicije van, kicsi, de formás, szemben a mamáéval, akinek még ennyi évesen is gyönyörű, és a fényképezőgép túloldalán csengő kacajjal azt feleli kérdéseinkre, hogy a miénk is nagy lesz, csak jöjjenek meg a gyerekek.

Engem ez furcsán érint, a gyerek-téma. Nellnek már megszületett Doris, amíg a kép készült, a padra tettük mózeskosárban, mint egy macskát. Dorist egy tárgynak

látom, akit le lehet pakolni ide-oda, ennek az is az oka, hogy Nell szerint a lánya nagyon együttműködő. Csak akkor jelez, ha éhes, vagy éppen valami problémája van, egyébként a legteljesebb mértékben együtt lehet élni vele, és abszolút szállítható. Én ekkoriban egészen biztosan nem akartam gyerekeket. Nell ebben egyikünket sem támogatott, mármint hogy anyákká legyünk, különösen néhány évvel később. A képen egyébként tiszta fehérben van, ő visel egyedül kardigánt, és mindkét kezét a zsebébe mélyeszti.

Roger sosem akarta lefotózni a papáékat, úgyhogy ebben az albumban nincs is róluk kép, csak a családiakban. A papám bányász volt, igazi kétkezi munkás. Nem vett részt semmilyen mozgalomban, azt mondta, hogy a nagyapám megtiltotta, hogy pártba lépjen. Nagyapám akkor már régen nem élt, a papa oda írja a nevét, ahova akarja. Sokat nem mesélt az öregem az ő öregéről, talán csak annyit, hogy valahonnan bevándorolt, és itteni ténykedését azzal kezdte, hogy megváltoztatta a családnevét. Mindössze két furcsa kis jelet kellett töröltetnie a magánhangzók fölül. Ha valamelyikünknek új udvarlója volt, akkor a papa rituálisan kezet fogott vele, a keresztnévén szólította, és megkérte a fiút, tegye ezt ő is, és azokon az első estéken mindig szóba került ez a régi családnév. Megkértük, ejtse ki szépen, és kicsit becsicscentve nevtünk. A papa ötven körül lehetett, mikor ezek a képek készültek, de azt hittem akkor, hogy öregember. A munkahelyén csináltak róla ekkoriban egy fotót, megjelent valami magazinban is: a feje csak egyetlen árnyalatban tér el a tárnalától, félprofilban áll, vérekes szeme szinte világít a munkavédelmi sisak alól. Számomra ez a kép a papa.

A képek harmincnégy évig ismétlődtek, Roger halála után a fiam, Norman folytatta a fotózást. Roger a kezdetek kezdetén, már az együttjárásunk alatt is fotózott bennünket, akkor jött az ötlet, hogy minden évben a mama születésnapján megörökíti a négy lánytestvért. A mama születésnapja kora őszre esik, így a tortaevés után, amikor már fáradtak voltunk az egész napos étkezéstől és egymáshoz igazodástól, lesétáltunk a telek végére, a patakpartra, így hát a háttér csaknem mindig ugyanaz. A mamának rendszerint nem volt kedve, intett, hogy menjünk, ő meg leszedte a terítékeket. A papa mindenáron rá akarta beszélni egy mosogatógépre, de a mama csak nevetett, hogy mégis, Paul, minek, és hogy abból a pénzből ő nagyon sokáig elmosogat. A papa szárítógépet is venni akart, emlékezett gyerekkorából, hogy a vízparton mindig megfeszült a fregoli, és a ruhákat a szomszédtól kellett visszakérni, már ha nem áztatta el őket újra a szinte állandó eső.

A következő évben a másik irányból kapott le bennünket Roger, valamiért a bokrok nem kíváncsok a képre, így négyünk háttérben látható az egyemeletes kockaház, amelyben gyerekkorunkban mindannyian éltünk. Kényelmesen elfértünk lánykorunkban is, csak Roger utálta később a lépcsőzést, az ő déli, mindenfelé terpeszkedő házuk után. A fotón ijesztően sovány vagyok, egy halványbézs ingruhában, nem nézek a kamerába, és a lábam is keresztezem a másik előtt. Roger akkoriban már fotómodelleket fényképezett, akik aligbikiniben heverték a nádszékeken,

egyik kezükben cigarettával, másikban koktélospohárral, és a mellbimbójuk átütött a vékony szöveten. Az ilyenkor egzaltált, aztán meg ingerült Rogernek ki kellett várni a megfelelő fényviszonyokat, és ezek bemérésére engem használt, illetve csak a csontosra fogyott, túl fehér, szinte világító testemet. Nem állítom, hogy éheztem, ahogyan azt sem, hogy megcsalt volna azokban az időkben, ezen régebben sokat gondolkoztam, de aztán nem jutottam semmire, és végül is, majdnem negyven év távlatából talán fölösleges bármit is belemagyarázni. A kezem a képen Alba kardiános vállán, aki mintás ruhájában puritánul is gyönyörű.

Nell és Karen csíkos ingruhát viselnek, Nell ma azt állítja, hogy túljutott a szülés utáni depresszió, amelynek létezéséről akkor vonakodott bennünket tájékoztatni, és talán neve sem volt akkor ennek a ma oly divatos betegségnek. A szülést kísérő vagy követő fiziológiai folyamatokról is hallgatott, a mama pedig csak annyit mondott, hogy borzalom, ami alul marad. Nell férje, a majdnem láthatatlan Thrott azonban ott állt a kattogató Roger mögött, a kislányukkal, aki kiterjesztett karjával az anyjához kéredzkedett. Thrott szilárdan tartotta, az erősödő nyafogás ellenére is, mert kijelentette, hogy akkor csak minket, a testvéreket fotózzák, és kész. Az expozíció után letette Dorist a fűre, aki fehér ruhájában egyenesen egy barázdába esett, aztán minden sírás vagy kacagás nélkül feltápáskodott. Akkor még nem tudtuk, hogy Doris autisztikus, hogy arca semmikor se fogja kifejezni az érzelmeit.

Karen csíkos ruháját Nell hozta középnyugatról, azt mondta, egy árleszállításon vette mindkettejüknek, de valójában meglepően sokba került az egész, viszont a férje nem hánytorgatta fel. A kishúgunk a képen összehúzza a szemét, nyilván bántja a fény, az egész éjszakás bulizások után. Ekkoriban gyakran járt meccsre, bevásárolták a szurkolói csapatba is, és tetszett neki egy fiú, aki észre se vette, és emiatt sokat szenvedett, egész délutánokat töltött a barátnőivel puszogva. A mama azt mondta, hogy ez az egész nem érdekes, és ő majd keres neki egy másik, rendes férjnek valót, mire Karen felháborodva tiltakozott.

A következő kép a repülőtéren készült, a csomagmegőrző előtt. A szüleink nem jöttek elénk, mi viszont valamiért egyszerre értünk oda, talán Alba szervezte az egészet, hogy már mehetnénk hazafelé is együtt. Nell visszanyerte a szülés előtti súlyát, de elveszített egy kisbabát. Akkoriban telt le a hat hete, a fotón próbál mosolyogni, és Thrott, aki egyébként orvos, Dorissal a kezében Roger mögül erre bátorítja. Érdekes, hogy azt is látom, ami elöl történik, a kamera mögött. Még mindannyian úti ruhában vagyunk, sötét színekben, Alba visel egyedül szoknyát, aminek anyánk nagyon örül. A haját indiáncopfban fogja hátra, most már mer fiatal lenni, az érettségi utáni ősön. Még nem döntötte el, szokványos életet éljen, vagy menjen inkább a saját feje után, és erről nem is kérdez meg senkit, csak amikor már egészen késő lesz. Hülye kötött garbót viselek, amelynek a derekát a nadrágba tűrtem, és még egy öv is van rajtam, hogy ne nézzek ki olyan girhesnek. Mint egy gazdátlan macska, mondja anyám az éjszaka közepén, amíg törölget, én meg szótlánul ülök közelében a kanapén. Anyám nem engedi meg, hogy segítsünk, viszont sosem hagy semmit le-

fekvésig elvégezetlenül, kényszeresen pakol meg takarít, és akár éjfél után is képes felmosni a konyhát. A nyár folyamán lefesti a kerítést is, minden évben, és állítása szerint lelkiismeret-furdalása van, ha legalább egy lécet le nem ken. A bal kezemen azt a keskeny órát hordom, amit apámtól kaptam az esküvőm utáni születésnapomra, és ugyanebben a bal kezemben tartom a cigarettát is, mielőtt elhagyjuk a repertet. Nell mint egy svéd popsztár, a kamerába bámul, nagyon csinos nadrágban és mellényben, és Karen keresztben csíkos pólója éppen olyan szánalmas, mint az enyém.

Emlékszem, Roger azon a héten pofozott fel először, pár nappal az utazás előtt. Nem talált valamit, szerintem vicces, szerinte gúnyos megjegyzést tettem, erre ő megütött, visszakézből. A kamera felé így a folttalan arcomat mutatom, nem kell, hogy mindenki tudomást szerezzen a történekekről. A testvéreimnek azt mondom, hogy a fejemre borult a vasalódeszka: az egész család a kamrában tartja, a polcon, egy kukaszákba húzva, így hát a magyarázat reálisnak tűnik, főleg, ha az ember mosolyogva mondja, képzeljétek csak, mennyire ügyetlen voltam. Esetlenségem kétségtelen, ha nem is a vasalásra, de a párválasztásra vonatkozóan biztosan. Roger mellett akkor vagy három napig magzatpózban aludtam, vártam, hogy halljam az egyenletes szuszogást, addig nem mertem elengedni az öntudatom. Két vagy három nap múlva, még a fotózás előtt virágot hozott, a háta mögött tartogatta, le se hajolt, úgy vette le a félcipőt az előszobában, és amikor bocsánatot kért, akkor könnyes volt a szeme. Biztos vagyok benne, hogy nem hazudott nekem, akkor, legalábbis azokban a pillanatokban komolyan gondolta ezt.

A következő kép ismét a kertben készült. Alba, én és Karen úgy hasonlítunk, mint három tojás, csak az északi Nell lóg ki közülünk. Mind a négyen napbarnítottak vagyunk, kijönnek rajtunk a szeplők. Roger most közelebb jött, nagyobb mindannyiunk feje és teste. Én vagyok már a legalacsonyabb, a kicsik is megelőztek. Csak évtizedek múlva derül ki, hogy a fogamzásgátló leállítja a növekedési hormont, a hűgaim hát elhúznak mellettem. Én gyereket akarok, Roger nem, és minden este kilenckor ellenőrzi, hogy beveszem-e a pirulát.

Ez egy extra találkozó, mert a mama nagyon beteg. Kórházba került, hogy kirámolják a méhét, ő legalábbis keserűen így találja nekünk. Thrott felajánlja, hogy megcsinálja a műtétet, a mama viszont, majdnem nevetve, elutasítja, aztán meg azt mondja, hogy fura egy kapcsolat lenne, a családban. Ledózerolták a régi szobánkat, mondja Alba, amikor a folyosón várjuk, hogy anya magához térjen. Karen pedig azt mondja, idegességében figyelmen kívül hagyva a szövegösszefüggést, hogy a házat apa hurrikánbiztosra építette. Alba végre talált egy fiút, háziasszonyképzőbe jár, bár otthon azt mondja, főiskolára. A képen igyekszik dögösen nézni, bár az egyik szeme lényegesen kisebb, mint a másik. Ki is akarja dobni Rogerrel a felvételt, aki élénken tiltakozik, már szinte sziruposan mondja, hogy tartsuk meg ezeket a szép képeket. Akkor már cinkosok: Roger éjjelenként, amikor én már alszom, vagy legalábbis ők így hiszik, átsurran a szomszéd szobába, ahol jól hallhatóan vihognak, ál-

lítólag csak füveznek. Egyszer-egyszer magamra húzom a mama elárvult, itthoni köntösét, kióvakodom a folyosóra, csak úgy mezítláb, félénken bekopogtatok, de semmi nem hallatszik be a rockzenétől, apám újabban a füst miatt se szól, valamilyen érthetetlen okból fejlámpával szedi odakint a karfiolt, az éjszakában, így aztán előbb visszafekszem, a papír zsebkendőket dobálom célba az ágyból, aztán meg sóhajtozva lecsoszogok a lépcsőn, és eltüntetem a felhalmozódott mosatlant, végül meg felmosok. Megpróbálkozom a kerítésfestéssel is, az éjszakai órákban, de Karen elveszi tőlem a tégelyt, és a pincébe zárja. Roger meg Alba sokára jönnek le a reggelihez, a férjem már nem csinál belőle problémát, hogy nem velem alszik, és amikor erre a kertben rákérdezek, azt mondja, nem érti, mi a problémám, és hogy nincs közöttük semmi, egyszerűen csak jókat nevetnek. Én nem nevetek.

Ekkor már terhes vagyok, csak még nem tudok róla, és Nell is, végre, Roger hettek múlva beletörődik, igaz, szülésig nem nyúl hozzám, és utána sem egy jó darabig. A lányaink három hét különbséggel jönnek világra, és úgy néznek ki, mint két tojás. Nell szülését Thrott vezeti le, azt mondja, meg tudja tenni, az enyémet egy ismeretlen orvos, épp futja a biztosításból. A gyerekekről nincs itt felvétel, de létezik egy kép a kis Mariáról és Francáról, amellyel a férjem végre díjat nyer: a két kislány a hintában ül, és egy bögréből kézzel lekvárt eszik. Nell kiteljesedik, Thrott boldog, én gyakran szerencsétlennek érzem magam. Maria boldoggá tesz, és többnyire úgy élünk, mint két barátnő. Roger szerencsétlenül téblábol köztünk, már amikor hazajön egyáltalán, és azt mondja, hogy nem akar több gyereket. Én az asztalra csapom a serpenyőt, röpi a sült tojás, és visszavágok, hogy ahhoz neki már semmi köze.

A következő képen, nyolcvankettőben a parton állunk, karácsonykor, és hó sehol. Ez az első év, amikor fekete karácsonyunk van, később majd meg lehet az egész szokni. Apa szerint a hó elköltözött az óceán másik partjára. Előttem van, ahogy a konyharuhát játékosan a vállára veti. Hétköznapokon ő főz, a mama csak ül a székében, és dirigál, mondják mindketten viccesen zsörtölődve, és az öregem valami vaskos barokk zenét tesz a be a magnóba, kazettán, azon nevetnek. A képen vastag ír pulóver van rajtam, a család mintáival, még a sose látott nagy kötötte a papának, és most valahogy előkerült, mert a mama sose dob ki semmit, kivéve a már hasznavehetetlen méheket. Nell egy meleg kardigánba burkolózik, megbújik hátul: igazi úrinő. Albán pufimellény van, a szája dacosan összehúzva, Karen pedig vidáman húzza ki magát a dzsekiben, neki nem számít semmi. Balról fúj a szél, hátul a bokrok hajladoznak.

Két év múlva Nell öregedni kezd, az arcán megjelenik néhány eddig ismeretlen vonás. Most csak féloldalt látszik, lehet, hogy túl szélesnek tartja magát, valószínűtlen, hogy Thrott megpofozta volna. Doris már iskolás, és a két kicsi is hamarosan előkészítőbe megy. Karen gyönyörű, és még én is egészen jól festek, a nyakamban egy fekete gyöngysor, hátulról Albába kapaszkodom. Itt már megbocsájtottam neki, ő pedig megjárt egy elvonót. A végéről megszökött, de nem volt érdekes, mert végig be tudta tartani, amit megígért. Amikor a mama megkérdezte, mihez akar magával

kezdeni, azt válaszolta, hogy az állatok érdeklik meg a nemzeti parkok. Egy ösztöndíjkérelmet adott be, amelynek a sikerében nem reménykedett, végül aztán mégis nyert, és elutazott egy távoli államba, ahol az időjárás is egészen más, mint nálunk. Így aztán a következő képen, amely a mama halála után készült, ő az egyetlen napbarnított egyed, jól kivehető, ahogyan minden más is az arcunkon, Roger ugyanis jobb gépet vett, és közelebb is jött: észlelhető minden ráncunk. A kérésének, miszerint mosolyogjunk, csak Karen tesz eleget: alkoholtól puffadt arcát egészen bele dugja a kamerába.

Igen, ekkor halt meg a mama. Lassan épült le, az apánk pedig hűségeseen cipelte fel-le a házban, míg nem a nappaliba költöztek, közvetlenül a bejárat mellé, a kandallóhoz közel, és megnyitották az első ajtót. Addig csak a hátsót használtuk, azon járt-kelt apám, amíg földet művelt, vagy az állatokat etette, és így élt mindenki abban az időben a faluban, ami tulajdonképpen egyetlen nyílegyenes utca a földek között: a napi két busz csúszó gyöngyszem a dróton. A papa minden reggel egy ütöttkopott vederben hozta be a fát, munkásruhában, és a hasábokat szigorú rendben odatámasztotta a falhoz, hogy száradjanak, legalább másnapig.

Apám a temetés után elmesélte, hogy az ő országukban a hantok a sírok fölé emelkednek, és nem lehet olyan egyszerűen fűnyírózni a temetőt, külön munkások kellene, akik kaszával és sarlóval vágják a sok esőtől megnyurgult fűvet. A hant és a sarló szavakat ki kellett keresnünk a szótárból, de végül meglett minden, amire kíváncsiak voltunk. Praktikusabb csak úgy végigmenni, takaros fűvédőben, a fűnyíró után, vagy minitraktoron zötyögve nyírni, mint kaszával, sarlóval hajladozni.

A következő évben születtek meg az ikrek, miután Roger megtiltotta, hogy teherbe essek. Azt mondtam, hogy ebbe végképp nincs beleszólása, és dacosan szállítottam a két kicsit a kocsival, én vezettem hazáig, ő repülővel jött. A nővéreim felelősségre vonták, hogy lehetett ennyire ostoba és érzéketlen, míg ő a vállát vonogatta fényképezett. Ezen a képen csak mellkasig látszunk, még nem nyertem vissza az alakomat, teljesen persze sosem. A papa örömmel dögönyözte az unokákat, már négy volt belőlük, plusz Karen két örökbefogadottja, akiket a nemzeti parkból hozott. Idétlenül röhögtünk, hogy valami medve hagyta ott a két, teljesen vadnak tűnő kicsit, egy fedeles piknikosárban. Az ikrek sosem bocsájtották meg a nővéremnek, hogy nem a vér szerinti anyjuk. A papának hirtelen fontos lesz, hogy hazautazzon Európába, hogy valamely ismeretlen, hanttal rendelkező sírokat keressen fel, akiknek gazdái csupán egytizenhatod vagy még kevesebb hányadban felelősek a tetteinkért, a születésnapjára összeadtuk neki a repülőjegyre valót.

Karen egyik talált gyereke feltűnően hasonlít az enyéimre, s amikor számon kérem rajta és Rogeren, mindketten azt mondják, lármás nevetés közepette, hogy a medvegének. Ebből tudom meg, hogy még mindig tartják a kapcsolatot. Roger különben felcsapott társadalmi és természetfotósna, sokkal egyszerűbb három napig combig érő gumicsizmában a mocsárban állni, mint a fényeket állítani be modellek testéhez a kifutón, pláne otthon lenni velem meg a három gyerekkel. Mondtam neki,

hogy engem már nem érdekel, fotózhatja az aktokat, hidegen hagy az egész, mire elmeséli, hogy a madarak odújától kétméternyire ülőfát készít, odaszoknak, és egy hét múlva már várakozhat is a lesben, csak jókor kell exponálni. El is tud minket tartani, elég, ha egy négyórás munkát vállalok, azt is csak este, amikor ő már megérkezett. Ilyenkor sosem beszélünk, végzi mindenki a maga dolgát, és a gyerekek amúgy is mindent elmesélnek kétszer is. A csont és bőr, padláson ólalkodó macskáról készített képével Roger ismét díjat nyer, és innen megállíthatatlanul utoléri az elismerések. Dombra szarik a kutya is, szúri a fogai közt Thrott, akiről egy évtizedig nem feltételeztem, hogy ilyesmit kiejtene.

A mama születésnapján sosem készíthetünk többé fotókat, így az őszi találkozássokból tavasziak lesznek, akkor köszöntjük apámat, aki váratlanul tovább időzött Európában, és több időt is töltött, ahogy ő mondja, odahaza. Öreg, mohos sírokat tisztított meg ipari eszközökkel, és egy idegen nyelv maradványait lögybölve a szájában egyeztetett koros plébánosokkal, hogy újabb ötven évre megváltsa ezeket a sírokat. Egyszerűbb lett volna, mondja a józan Thrott, vikingek praktikus unokája, ha exhumáltatta és hamvasztatta volna a testeket, aztán egy nagy óceánjáró rakterében hazazötyögtek volna a hullámokon. Haza, mármint a nekünk hazába, kérdzett vissza apám. Ezeken a képeken mind kabátban vagyunk, csípős a tavasz, és mindannyian tudjuk, hogy a papa elvégezte minden dolgát, és búcsúzni ment. Ekkor volt hatvan-hatvanöt körül, és mindannyian azt hittük, hogy öregember.

A következő kép ismét csak ősszel készült, mert valamiért megint összejöttünk, odahaza. Karen terhes, ez jól látható, még nem az utolsó hónapokban, de azért szépen gömbölyödik. Valami útpítő munkást szedett össze, vele él ma is, a nővéreink néha meglátogatták, Alba tudja a nevét is. A képen én ölelem át, a többiek kissé háttérbe húzódnak, még neheztelnek a kapcsolat miatt, vagyis hogy felszedett egy senkiházit. A baba végül halva születik, karácsony tájt, de a nővérek készítenek róla egy képet, amelyen a bőre világos rózsaszín. Karen nem gyászolja, hanem beleveti magát a munkába. Még mindig találkozgat a férjével, hiszen milyen nagyszerű lehetőség kínálkozik egy nemzeti parkban díjesélyes természetfotókat gyártani, az útpítő pedig, nem jut eszembe a neve, gyakran készít utakat ismeretlen városokban. Karen azt mondja, a férjét egyáltalán nem zavarja a hőség, a hideg, sem más időjárási körülmények nem befolyásolják a jókedvét, mindig boldog és kiegyensúlyozott, köszönhetően a jó levegőnek. Nell könyvelőtanfolyamra megy, és Thrott elégedett vele, hogy a házuk hátsó traktusában gyűlnek nagy dossziékban az ügyfelek iratai. Albával nem tudom, mi van, néha összejön valakivel, néha meg szakítanak, ezekről a viszonyairól csak nagyon ritkán ad tájékoztatást, amikor meg rákérdezőnk, elküld bennünket a pokolba. Azt mondja, utálja ezt az évenkénti kötelező kitérülést, és hogy fogjuk már fel, hogy semmi közünk az egészhez. Visszavonulót fújunk, még csak meg se sértődünk, hogy aztán másnap újrakezdődjön az egész. Alba becserélteti a jegyét egy korábbi időpontra, mi pedig még ádázabban pakolunk szét, foglaljuk el a helyét. A gyerekek, legalábbis a nagyok nem igényelnek külön felügyeletet,

a kisebbek a papával cserkelnek a mezőn, és valahogy olyan érzésem van, mintha nem is tudnám, melyik melyikünké, nem mintha persze ez komolyan számítana.

Ezerkilencszázkilencvenhétben készül az első kép, amelyen így vagy úgy Roger is rajta van. Hanyagságból-e vagy művészi célzattal, mindenesetre az árnyéka rávetül a képre, amelyen ismét ott hunyorgunk mindannyian. Kontúrjai nem vehetők ki világosan, nem látni, mennyire tartja magasra a fényképezőgépet. Talán nem is emeli túlságosan, mert akkor már nincs jól. Azt hisszük, csak aprócska emésztési nehézség, hogy fájlalja a hasát, Thrott át is tapintja, és átfogó vizsgálatot javasol, Roger meg persze ellenkezik. A képen lévő négy nő és a koncentrikus körökben hemzseggő összes leánygyermek azt javasolja, hogy azonnal vigyük kórházba, apám hümmög, hogy egy kis tömény hamarabb meggyógyítaná. Mégis otthon marad, mármint a farmon, hazautazásunk után pedig szinte ki se mozdul az udvarunkból. A bőre megfakul, aztán meg furcsa színt vesz fel, és az ismétlődő látogatások sárgaságról beszélnek és óriási számlákról, amelyeket a biztosításunk nem fedez. Azt mondja, nem akarja magát kezeltetni, és én eleinte vitatkozom, aztán a leleteket látva kénytelen vagyok egyetérteni. A gyógyszerek elnyomják nemcsak a fájdalmat, hanem a gondolkodását is, így aztán gyakran elkószál a házban, és én nem tudom visszakormányozni ezt a pusztulásában is hatalmas testet az ágyba. Nem egyszer rám esik, és egy alkalommal eltörik a karom. Még gipszben feszülök, amikor egy alkalommal akkor téblábol ki a konyhába, amikor vasalok, megbillen, és magára rántja az állványt, és a tüzes vas az arcához ér. Annyira kába, hogy nem érez semmit, és én egy századmásodperccel tovább hagyom rajra a fémet. Az orvosnak erről persze nem nyilatkozom, és Roger hamarosan bekövetkező, törvényszerű halála után nagyjából fél évvel kész voltam keresni egy papot, és a legteljesebb részletességgel beszámoltam erről az esetről. A lelkész nappalijában ültünk, és odáig jutottam, hogy nem zavart sem a szőnyegen játszó gyereksereg, sem pedig az időnként száraz süteménnyel, teával felbukkanó feleség, csak elmondtam könnyörtelen fahangon, amit tettem, vártam a feloldozást. A pap sokáig ült, harmonikusnak semmiképp sem mondható arcán lelassult minden mozgás, talán el is felejtette, hogy ott vagyok, és amikor a hangzavarban hatalmas táskámat magamhoz öltelve kióvakodtam, a szeme egy pillanatra megmozdult, és akkor láttam, hogy sír. A felesége engedett ki, visszafogta a két hatalmas kutyát, és a kapu előtt jöttem rá, hogy illett volna megkérdeznem, adakozhatom-e ennek az ismeretlen egyházközségnek, így aztán begyömöszöltem néhány papírpénzt a fa postaláda nyílásán. Pergett a deszkákon a festék, lemezesen, újra akartam festeni, így becsengettem, de a feleség jött ki, és a nagyon kedvesen azt mondta, oda se nézett, ahogy beteretelt tarkójánál fogva egy gyereket, hogy a tiszteletes úr már nem ér rá, és maga is megfordult, amikor én még javában beszéltem.

Rogert végül, hosszas hezitálás után, a birtokon temettük el, hogy mindannyian tiszteletünket tehesük, ha hazamegyünk, apám és Thrott hümmögött, az okos Nell nem mondott semmit, a két húgom pedig támogatta az ötletet. A gyerekeket nem

érdekelte az egész, és a két óriási macska, akiket apám a mama halála után beszerzett, teljes közönnyel fogadta a jövés-menést, az ásást és a hantolást. A képet, amelyet a szertartás után készítettünk, Norman, a nagyobbik fiam csinálta, aki akkor alig volt több tíznél, most pedig elismert fotós. Nell csupán egy trikót visel, hiszen hús fok volt ezen a nyáron, ami a vidéken szinte forróságnak számít, csak én vagyok világoszöld garbóban, a többiek előírásosan feketét viselnek. Mindannyian összeölelkezünk.

Ahogy elnézem a későbbi képeket, Nell többször is viselte ugyanazt a trikót, Thrott panaszkodott is ilyesmire, hogy ugyanabból a modelltől képes többet is beszerezni, és hogy este kilenckor fogat mos, nehogy lecsússzon még egy kocka csoki. A nővérem gyakorlatias, és ezzel megúsza minden további dilemmát. Én is szeretnék rá hasonlítani, de sajnos nem megy, és a hűgáinknak talán még kevésbé sikerül. Alba arca szétfolyik a képek jobb szélén, nyomon követhető az ismétlődő felvételeken, hogyan lesz egyre nagyobb, mindannyian jó szívvvel kapaszkodunk ebbe az öblös idomokból kidolgozott testbe, mely olyan, mint egy hatalmas birodalom, amelyről azonban semmi nem tudható, még a határai sem. Csak az autóbalesete után közli a kisvárosi újság, hogy hetente kétszer a kórházban önkénteskedett, nem sajnálva a pénzét sem a betegekre, és hogy takaros világoszöld gúnyát húzott minden ilyen alkalommal, amikor beült egy fotelba, koraszülöttek ölelgetése végett. Az alkoholproblémáiról nem tesznek említést, sem az előszobában talált vödörről, amely az eldugult vécéjét volt hivatva kiváltani. Mindezzel a Karen gyerekei szembesültek, ők tudtak leghamarabb odaérni az ütközés után, és ők hozták haza a papához nagynénjüket, hogy együtt tudjuk ápolni őket.

Azt mondják, minden családban illene megtapadni valakinek az őshazában, mint egy fiatal tölgycesmetének terebélyes anyja mellett, várva, hogy kidőljön az öreg, és a még resz, kereső gyökereket a lassan beomló, kapitális öregek anyagába mélyeszteni. Nagy szerencsétlenségemre épp én lettem az, magam takarítom a parti házat, ölelem apámat, és gondozom vele elaggott macskáit is. Évente kétszer kipucolok mindent, pincétől padlásig, ahogy illik, kicsapom a vastag deszkából készült ablaktáblákat, amelyek elhítetik velünk, hogy biztonságban vagyunk. Albát kitolom a teraszra, a papa mellé, aki ügyvel-bajjal még járni tud, Nelléket és a gyerekeket Karen hozza haza ilyenkor. Remélem, mindenki jól repült, és másnap kiállunk a lassan sivatagossá váló, macskáktól szétszart gyp tetejére, hogy elkészüljön a kötelező fotó.

Mind itthon vagyunk, és furcsán megnyugtat, hogy szakad a hó. Apám főzni tanít, most kilenccvenegy, rántás csomóit kaparom szét a legújabb serpenyőben. A gyerekek időjárás-jelentést néznek az okostelefonon, nem mintha az egész számítana. Thrott, aki az egyetlen normális ember a családban, azt mondja, hogy már az is furcsa és csodálatos, hogy ezek a képek negyven év alatt mindig elvillantak, itt vannak együtt, és hogy még mind életben vagyunk. Alba úgy röhög a halálos ágyán, mint egy tini.